

Warszawa, dnia 26 marca 2024 r.

Zamiar podjęcia przez radcę prawnego niewykonującego zawodu wykonywania nieprawniczej działalności gospodarczej oraz wykonywania zawodu radcy prawnego – zagadnienia wybrane.

1. **“Sytuacja 1** Kierując się do firmy, kancelarii, gdzie jestem zatrudniona jako prawnik, specjalista ds. prawnych w jakiejkolwiek formie współpracy /zatrudnienia. Moje obowiązki to tworzenie projektów pism, tworzenie umów, doradzam klientom, współpracownikom itp. (tzn. bez czynności sądowych, czynności poświadczania za zgodność)
 - a. Czy mam obowiązek zgłaszać wykonywanie zawodu, ponieważ są to czynności określone w art. 6 i 7 urp?
 - b. Jeśli nie, to co najkonkretniej ujmując, definitywnie decyduje o tym, czy wykonuję zawód radcy prawnego i mam obowiązek zgłoszenia tego faktu?
 - c. Kiedy czynności będące czynnościami o charakterze prawnym jak tworzenie dokumentu, umowy, doradztwo - nie będą wykonywaniem zawodu?
 - d. Jak rozumiem, nie mogłabym być wtedy pełnomocnikiem w sprawach sądowych, ale przed urzędem (z pełn. ogólnym) już tak?
2. **Sytuacja 2:** Postanowiłam rozszerzyć swoją działalność o usługi prawnicze w ramach swojej działalności i nazywam ją oddzielnie jako np. “usługi prawne”. Doradzam klientom, tworzę dla nich umowy. Nie wykonuje tych czynności stricte zastrzeżonych dla radców dotyczących występowania przed sądem itp.
 - a. Czy mam obowiązek zgłaszać wykonywanie zawodu?
3. **Sytuacja 3:** Jeśli wykonuje czynności prawnicze, zakładając, że nie musiałam zgłaszać wykonywania zawodu, to czy obowiązuje mnie Kodeks Etyki? Jeśli tak, to czy w pełnym zakresie?
4. **Sytuacja 4:** Decyduje się wykonywać zawód radcy prawnego i będę zgłaszać to do OIRP.
 - a. Rozumiem, będę mogła dopisać PKD radcowskie do swojej działalności i to będzie ok? Jest takie stanowisko KRRP z 14.01.2020 r., gdzie jest podobna sytuacja do mojej i gdzie wolności konstytucyjne uzasadniają prowadzenie działalności nieprawniczej. Tylko w tej sprawie osoba była zatrudniona na umowę o pracę i nie miała zamiaru otwierać kancelarii. Co jeśli regulamin OIRP zakazuje prowadzenia działalności nieprawniczej obok kancelarii?
 - b. Czy jeśli jest możliwe prowadzenie tej działalności prawniczej obok nieprawniczej, co mogłabym zrobić, aby zabezpieczyć swoją sytuację, aby sprawa nie trafiła do Rzecznika?
 - c. Czy wykonując zawód na podstawie umowy cywilnoprawnej i prowadząc działalność nieprawniczą jest ok i nie naruszam art. 8 urp?

d. Od jakiego momentu wykonywanie zawodu w formie umowy/umów cywilnoprawnych powinno być kwalifikowane i zgłoszone jednak jako działalność gospodarcza? Bo przecież usługi możemy wykonywać bezpośrednio na podstawie umów cywilno-prawnych. Chciałam prosić o wskazanie różnicy, w jakich sytuacjach warto korzystać z umów cywilnoprawnych, a w jakich trzeba zakładać działalność gospodarczą.

5. Jakie są skutki naruszenia formy wykonywania zawodu (oprócz dyscyplinarnej)?

W treści pisma zaznaczyła [...], iż jest [...] radczynią prawną, i że nie wykonuje [...] zawodu od dwóch lat.

Dla udzielenia odpowiedzi na postawione przez [...] pytania, należy przywołać treść art 4 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku (Dz. U. nr 19, poz.145 tj. z dnia 28 kwietnia 2022 Dz.U. z 2022r. poz. 1166) o radcach prawnych (zwanej w dalszej części pisma URP), który stanowi: “wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej” oraz na art 6 ust 1 URP, który stanowi, że “Świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad prawnych i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.”

Ustawa o radcach prawnych, ani inny akt normatywny nie wprowadził legalnej definicji pojęcia “świadczenie pomocy prawnej”. Ustawodawca w art 6 ust 1 ustawy o radcach prawnych wymienia przykładowe czynności zawodowe radcy prawnego na podstawie których można przyjąć iż “istota świadczenia pomocy prawnej sprowadza się do podejmowania czynności o charakterze intelektualnym, cechujących się indywidualnym wkładem inwencji oraz pomysłowości i zmierzających do oceny, a w jej rezultacie do poprawy lub ochrony sytuacji prawnej osoby na rzecz której świadczona jest pomoc prawna” (Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 24 maja 2005 roku sygn. akt IKZP 15/05).

W przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdzie również art. 8 Ustawy o radcach prawnych, w którym to przepisie ustawodawca określił formy wykonywania zawodu stanowiąc, że “Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce:

- 1) cywilnej lub jawnej, w której współnikami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 823);
- 2) partnerskiej, w której partnerami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie

przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;

- 3) komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której komplementariuszami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej.”

W ustępie 2 art. 8 URS zapisano iż :

„Wyłącznym przedmiotem działalności spółek, o których mowa w ust. 1, jest świadczenie pomocy prawnej.”

Ponadto ust 3 art. 8 URS nakłada na radcę prawnego obowiązek zawiadomienia rady właściwej okręgowej izby radców prawnych o podjęciu wykonywania zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki oraz podania adresu dla doręczeń.

Tym samym należy stwierdzić, iż ma Pani obowiązek zgłosić wykonywanie zawodu, jeżeli wykonuje Pani czynności radcy prawnego opisane w ustawie o radcach prawnych w jakiegokolwiek formie wymienionej w tej Ustawie. Czynności radcy prawnego opisane w Ustawie o radcach prawnych będą zawsze czynnościami radcy prawnego, jeżeli wykonuje on je w jednej z opisanych w Ustawie form.

Radca prawny wykonujący czynności zawodowe zawsze może być pełnomocnikiem w sprawach sądowych lub obrońcą obwinionego z ograniczeniami również opisanymi w URP. Radca prawny od złożenia ślubowania ma obowiązek przestrzegania Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, aż do skreślenia z listy radców prawnych. Kodeks Etyki obowiązuje radcę prawnego w całości bez względu na to w jakiej formie i z jakimi ograniczeniami wykonuje zawód radcy prawnego.

Zgodnie z treścią art. 25 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego: „1. Radca prawny nie może prowadzić jakiegokolwiek działalności lub w jakikolwiek sposób uczestniczyć w czynnościach, które ograniczałyby jego niezależność, uchybiałyby godności zawodu, stwarzałyby zagrożenie dla tajemnicy zawodowej lub powodowałyby wystąpienie konfliktu interesów.

2. Radca prawny w ramach wykonywania zawodu może, z zastrzeżeniem ust. 1, wykonywać czynności pozostające z nim w bezpośrednim związku lub podporządkowane świadczeniu pomocy prawnej jako świadczeniu głównemu.

3. Działalność radcy prawnego, w szczególności zawodowa lub gospodarcza, niebędąca świadczeniem pomocy prawnej lub niepozostająca z nią w bezpośrednim związku, może być wykonywana jedynie z zastrzeżeniem ust. 1 i powinna być wyraźnie oddzielona od wykonywania zawodu radcy prawnego oraz treścią § 8 Regulaminu wykonywania zawodu

radcy prawnego.“ W przypadku, o którym mowa w art. 25 ust. 1 Kodeksu, wyraźne oddzielenie dopuszczalnej działalności radcy prawnego niebędącej świadczeniem pomocy prawnej lub niepozostającej z nią w bezpośrednim związku, w szczególności zawodowej lub gospodarczej, o którym mowa w art. 25 ust. 3 Kodeksu, polega na:

- 1) wyodrębnieniu struktury organizacyjnej takiej działalności od struktury organizacyjnej przeznaczonej do świadczenia pomocy prawnej oraz
- 2) wyodrębnieniu funkcjonalnym polegającym na rozdzieleniu wszelkich środków, w tym finansowych, służących do prowadzenia innej działalności od środków służących świadczeniu pomocy prawnej oraz
- 3) wyodrębnieniu rachunkowym zapewniającym ewidencję zdarzeń umożliwiającą rozdzielenie środków finansowych przeznaczonych na prowadzenie innej działalności od środków finansowych związanych ze świadczeniem pomocy prawnej i
- 4) wyodrębnieniu informacyjnym zapewniającym czytelną identyfikację, w ramach której działalności radca prawny w danych okolicznościach występuje”.

Opisane przez [...] w pytaniu sytuacje polegające na prowadzeniu innej działalności gospodarczej obok działalności zajmującej się świadczeniem pomocy prawnej są dopuszczalne i na ten temat wielokrotnie wypowiedała się Komisja ds. Etyki KRRP między innymi w zacytowanym przez Panią stanowisku.

Jednakże wykonując inną niż prawnicza działalność gospodarcza winna [...] mieć na uwadze przepisy Kodeksu Etyki i Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w szczególności te które nakazują wyraźne oddzielenie takiej działalności od działalności radcy prawnego, a nadto działalność taka nie może ograniczać [...] niezależności, uchybiać godności zawodu radcy prawnego, nie może stwarzać zagrożenia dla tajemnicy zawodowej oraz działalność ta nie powinna powodować konfliktu interesów.

Należy również mieć na uwadze fakt, iż w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe wykonywanie dwóch odrębnych działalności gospodarczych w ramach wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Istnieje zatem znaczne utrudnienie w zakresie wyodrębnienia prowadzonej na podstawie jednego wpisu działalności gospodarczej innej niż Kancelaria Radcy Prawnego od działalności radcy prawnego

Planowana przez Panią działalność gospodarcza polegająca na sprzedaży wyspecjalizowanych produktów (tworzywa sztuczne) w żaden sposób nie wiąże się z działalnością zawodową radcy prawnego,

Zatem działalność ta winna zostać wyraźnie oddzielona od świadczenia pomocy prawnej; nie może ona ograniczać [...] niezależności, uchybiać godności zawodu, nie może stwarzać zagrożenia dla tajemnicy zawodowej, czy też nie może powodować powstania konfliktu interesów.

W pełni aktualne pozostają wskazania zawarte w stanowisku Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP z dnia 15 maja 2020 roku w przedmiocie „dopuszczalności prowadzenia przez spółkę cywilną radców prawnych działalności usługowej w zakresie wynajmu powierzchni biurowych i odbioru korespondencji lub współdzielenia powierzchni biurowych przez taką spółkę z innymi podmiotami” zawarte w części III Stanowisko Komisji a odnoszące się do zagrożeń dla tajemnicy zawodowej, bezpieczeństwa informacji objętych obowiązkach zachowania tajemnicy zawodowej.

W związku z powyższym, udzielając dalszych odpowiedzi na [...] Pytania :

Regulamin OIRP nie może zakazywać prowadzenia działalności nieprawniczej obok Kancelarii.

Jest możliwe prowadzenie działalności prawniczej obok nieprawniczej z uwzględnieniem ograniczeń przywołanych powyżej. Należy przy tym przestrzegać uregulowań zawartych w przepisach Ustawy o radcach prawnych, Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego, Kodeksie Etyki Radcy Prawnego.

Jeżeli wykonuje [...] zawód w ramach umowy cywilnoprawnej, a nadto prowadzi [...] działalność gospodarczą o innym charakterze, to jeżeli działalność ta wypełnia normy prawne zawarte w przepisach Ustawy o radcach prawnych, Kodeksie Etyki Radcy Prawnego, Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego oraz innych obowiązujących przepisach prawa, to nie narusza [...] art. 8 ustawy o radcach prawnych.

W pozostałym zakresie udzielenie odpowiedzi na [...] pytania nie pozostaje w kompetencjach i zakresie działania Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP.

Opracowała:

r.pr. Joanna Gibas-Kobierecka

**Przewodniczący
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. Ryszard Wilmanowicz**